

Kaitseväe kommentaar uuringule „Inimõigused kaitseväes 2013-2014“

Nii nagu uuringu „Inimõigused kaitseväes“ koostajad saatesõnas tõdevad, on inimõiguste tagamine ning kaitse ühiskonnas laiemalt üks meie riigi püsimise aluseid. Inimõigused kehtivad nii riigis tervikuna, kui ka kaitseväes ning vajadus nende kindlustamise ning järelevalve osas on kõigi riiklike struktuuride esmane ülesanne. Kaitsevägi annab oma panuse inimõiguste tutvustamisel ja tagamise osas nii iseseisvalt kui ka koostöös Inimõiguste instituudiga. Käesolev uuring on hea näide sellealastest koostööst.

Samas on kaitseväl kui sõjaväelisel korraldatud organisatsioonil mõningad eripärad, mille tõttu mitmed isikuvabadused on osaliselt seadustega piiratud. See seab omakorda ohvitserid ja allohvitserid keerulisse situatsiooni, kus ühest küljest on kohustus täita väljaõppe eesmärgid, õpetada ja treenida kokku sõjaajal koostoimivad allüksused ja teisest küljest, täita kõiki seadusi, rahvusvahelisi konventsioone ja deklaratsioone. Pean siinkohal tunnistama, et töö mis selles valdkonnas on tehtud viimase 20 aasta jooksul on märgatav, kuid see peab jätkuma. Sellest tulenevalt on kaitsevägi väga tänulik inimõiguste instituudile kes on teinud suure töö uuringu läbiviimisel ja selle kokkupanekul. Tuleb märkida, et meie koostöö ei peaks aga sellega piirduma, meil tuleb arendada uuringu metoodikat ja inimõiguste tutvustamist, et vähendada edaspidistes uuringutes emotsionaalset kallutatust. Täna tutvustatud uuringus omab see teatud valdkondades paratamatult oma rolli. Põhjus selleks on aga vähene inimõiguste ja kehtiva seadusandluse tundmine millest tulenevalt on osad küsitluses osalejad liigitanud neile ebameeldivad kohustused, näiteks kiusamise valdkonda.

Kaitsevägi hindab kõrgelt inimõiguste alast uuringut kui sõltumatut kõrvaltvaadet inimõiguste tajutavale olukorrale ajateenijate ning tegevteenistuses olevate kaitseväelaste seas mis ühtlasi on peegelpildiks kogu ühiskonnale.

Mitmed uuringust tulenevad näitajad sisendavad optimismi, sest nagu aruandest nähtub, on ajateenistuses ning kaitseväes laiemalt inimõiguste alased teadmised paremad kui ühiskonnas üldiselt. Kindlasti on kaitseväl ka inimõiguste alaste teadmiste juurutamise ning informatsiooni levitamise kohapealt paranemisruumi. Uuringu tulemusi võetakse selle tegevuse planeerimisel ja ellu viimisel arvesse.

Samas tuleb positiivseks pidada seda, et valdav enamus ajateenijaist ning peaaegu kõik tegevteenistuses olevaist küsitletutest pidasid vajalikuks nentida, et inimõigusi kaitseväes austatakse. Üle kahe kolmandiku ajateenijaist saavad ka selgelt aru, et kõiki tsiviilelu reegleid ning õigusi kaitseväes rakendada ei saa.

Kindlasti tuleb uuringu tulemusi analüüsides silmas pidada tõsiasja, et ajateenistuse peamine ülesanne on üksuste väljaõppe enne nende reservi arvamist ning üksikisiku ümberkasvatuse funktsioon on teise- või pigem kolmandajärguline. Mitmed olulised puudused, millele ka uuring viitab, on meie ühiskonna valupunktid ka laiemalt, väljaspool ajateenistust või

kaitseväge. Need saavad alguse juba varasest kasvufaasist – kodust ja koolist. Seega sooviksin pöörduda kõikide praeguste ja tulevaste lastevanemate poole palvega selgitamaks juba varakult oma lastele nende õigusi ja kohustusi ning suhtumist kaaskodanikesse. Tähelepanu alla tuleks võtta ka füüsiline ettevalmistus ja erinevate keelte oskus millela tänapäeva maailmas on keeruline hakkama saada, eriti Eesti sugusel väikeriigil. Kõik need on ühiskonnas pidevalt kajastatud teemad kuid nende küsimustega on vaja jätkuvalt tegeleda.

Nõustume uuringu koostajatega ka selles küsimuses, et vastavasisulist uuringut tuleks läbi viia regulaarselt mõneaastase intervalli järel, et tekiks pädevam referentsmaterjal ning võimalused hinnata kaitsevæsisest tegevust inimõiguste tagamise ning tutvustamise vallas.

Uuringu kolmas osas on keskendunud inimõiguste seotusele julgeoleku ja relvajõududega kaasaegses maailmas, mis on keskendunud rahvusvahelisele praktikale ja teise riikide kogemusele. Kaitseväge jälgib tähelepanelikult toimuvaid arenguid ja suundumusi ning vajadusel kaasab paremaid praktikaid edasistesse arengutesse.

Kaitseväge on tänulik uuringu läbiviijaile ning koostajaile ning võtab saadud informatsiooni aluseks oma edasise tegevuse kavandamisel ning elluviimisel.